

Svar på 10-dages forespørgsel om biodiversitet i Aarhus Kommune

2. marts 2020
Side 1 af 8

Socialdemokraterne har stillet en række spørgsmål om biodiversitet i Aarhus Kommune.

1. Hvordan har udviklingen af biodiversiteten i Aarhus Kommune været siden år 2000? Er der specifikke områder i kommunen, hvor det står værre til end andre?

TEKNIK OG MILJØ
Plan, Byggeri og Miljø
Aarhus Kommune

Biodiversiteten har samme udfordringer i Aarhus Kommune som i hele Danmark, nemlig at naturen mangler plads og sammenhæng. Aarhus Kommune har beskrevet målsætningerne for naturkvaliteten i Naturkvalitetsplan 2013-2030.

Natur Vandløb og Landbrug
Karen Blixens Boulevard 7
8220 Brabrand

Naturkvalitetsplanen, der blev vedtaget af Byrådet i december 2013, sætter ramme, retning og mål for bedre og mere natur i 2030.

Telefon: 89 40 22 13
Direkte telefon: 89 40 40 25

Byrådet har vedtaget, at:

- fordoble naturarealet fra 2.000 ha til 4.000 ha, dvs. i gennemsnit at øge naturarealet med 100 ha om året frem til 2030.
- bevare og forbedre naturkvaliteten i Aarhus Kommune. Det betyder, at naturkvaliteten ikke må gå tilbage, og at den om muligt skal forbedres.
- gå foran og forbedre naturkvaliteten på egne, kommunale arealer omfattet af plejepligt jf. naturbeskyttelsesloven.

E-mail:
vandognatur@mtm.aarhus.dk
Direkte e-mail:
leja@aarhus.dk

Sag: 20/016834-2
Sagsbehandler:
Lene Vinther Larsen

Alle beskyttede naturområder besigtiges i en 5-årig cyklus, og ved afrapportering i 2019 efter de første 5 år var resultatet, at naturkvaliteten på de kommunale naturarealer var i bedring, mens det specifikt for de private var status quo, og at der her er stort behov for indsatser, der kan øge biodiversiteten på arealerne.

Aarhus Kommune har mulighed for at arbejde målrettet med naturkvaliteten i de kommunale naturområder, som udgør ca. 25% af det samlede naturareal i kommunen - heri ikke indregnet søer og vandhuller.

De private naturarealer udgør 75% af de eksisterende naturbeskyttede områder, og her er et stort potentiale for at øge naturkvaliteten til gavn for biodiversiteten. De private lodsejere har dog ikke pligt til at pleje deres naturarealer, så skal naturkvaliteten højnes her, bliver det ved frivillige aftaler om naturpleje og ofte med behov for økonomiske bidrag fra anden side. Det kræver f.eks. anlægsinvesteringer i rydning af vedvegetation, hegning o.a. for at komme i gang med naturpleje af arealer.

Målet om 4.000 ha natur i 2030 vurderes ikke at kunne nås indenfor nuværende rammer. En fremskrivning af indsatsen viser, at det er realistisk at nå 2.800 ha i 2030.

2. marts 2020
Side 2 af 8

2. Hvilke planer og initiativer har Aarhus Kommune foretaget for at øge biodiversiteten på kommunale arealer?

Teknik og Miljø har i 2016 nedsat en arbejdsgruppe, der har fokus på at øge indholdet af bynatur og biodiversitet på de grønne arealer, som Teknik og Miljø administrerer.

Teknik og Miljø har screenet de områder, som Teknik og Miljø har ansvar for inden for Ringgaden med henblik på at finde egnede arealer til projekter og tiltag, der kan understøtte bynatur og biodiversitet.

Desuden har Teknik og Miljø arbejdet med særlige initiativer i rabatterne langs indfaldsvejene samt andre gader og veje.

Herudover arbejder Teknik og Miljø generelt med tiltag og driftsændringer, som kan gavne bynatur og biodiversitet i parker, skove og langs vejrabatter.

Nyere udførte anlæg. Konkret kan blandt andet nævnes følgende:

- Blomsterenge i eksempelvis Langenæsparken, Vennelystparken og Mindeparken og Lerbjergparken i Tilst. Fra 2020 forventes, at der følger flere eksempler.
- Blomsterrabatter afsnitsvis i midterrabatten på Ringgaden og langs indfaldsvejene til Aarhus.
- Blomsterrabatter langs veje og gader, eksempelvis Asylvej og Grønnegade
- Stauderabatter langs Vester Alle.
- Siden 2015 / 2016 er der plantet godt 1.500 nye træer langs gader, veje og i parker. Der er opmærksomhed på at variere artsvalget af træer i byen for dermed at sikre diversitet. Desuden er der fokus på at plante hjemmehørende arter.

Driftsomlægninger. Inden for de seneste år er der foretaget følgende:

- Omlægning til færre græsklipninger langs de fleste strækninger på alle indfaldsveje og Ringgaden.
- Omlægning til færre græsklipninger på de vej- og gaderabatter / hjørner, der ikke anvendes til rekreativt ophold.
- Omlægning til naturgræs (højt græs) i udvalgte områder i parker, blandt andet Mindeparken og Vennelystparken. Fra 2020 forventes det, at der følger eksempler i lokalområderne uden for Midtbyen.
- Gennem målrettet drift styrkes naturindholdet langs Aarhus Å inden for Ringgaden helt til centrum.

2. marts 2020
Side 3 af 8

- Der er fokus på at lade de gamle træer stå, hvor de ikke udgør risici for sikkerheden.
- Hvor det er muligt efterlades dødt ved og grenbunker i parkerne, og høje stubbe efterlades så vidt muligt også, når farlige træer skal fældes.

Ved flere af de nævnte steder er der etableret skilte, der formidler indsatsen omkring bynatur og biodiversitet.

På kommunale skovarealer er der arbejdet aktivt for mere biodiversitet ved at genskabe mindre vådområder samt at efterlade og skabe mere dødt ved. Enkelte steder er græsningsfolde udvidet ind i skovarealer for at øge biodiversiteten. Det er f.eks. sket i Lisbjerg og Hørret Skov.

3. Har Aarhus kommune en samlet plan for biodiversitet og naturgenopretning?

En høj biodiversitet hænger sammen med god og stabil naturkvalitet. Strategien for at sikre og forbedre Naturkvaliteten er beskrevet i Naturkvalitetsplan 2013-2030 (se pkt 1). Aarhus Kommune har bragt mange virkemidler i spil til at øge naturkvaliteten indenfor den givne, økonomiske ramme. Ud over fastholdelse af jævnlig besigtigelse og grundig myndighedsbehandling, er de vigtigste virkemidler til at øge biodiversiteten at sikre naturgenopretning og den rette pleje af eksisterende naturområder. Det kan ske f.eks. ved naturgenopretning af tidligere naturarealer og anlæg af græsningsfolde, så arealet kan blive græsset med køer, heste o.l. i samarbejde med en lang række aktører og frivillige aftaler med lodsejere.

Fremadrettet beskriver Kommuneplan 2017 (og Naturkvalitetsplanen 2013-2030) målsætningen om at fordoble naturarealet fra 2000 ha til 4000ha, og at skovdækket skal stige yderligere 2800ha til samlet 8000ha (17%) i 2030 i kommunen. De nye skov- og naturområder vil forbedre mulighederne for at skabe store, sammenhængende naturområder, hvor biodiversiteten kan udvikle sig og etablere nye yngle- og levesteder.

Mål om biodiversitet og genopretning indgår også i det aktuelle arbejde med en samlet vision for det grønne i Aarhus ("Grøn Vision") og i arbejdet med en temaplan for en grønnere by med mere grønt (kommuneplantillæg).

2. marts 2020
Side 4 af 8

4. Har kommunen samarbejdsaftaler med andre aktører (organisationer, civilsamfund, erhvervsliv, kommuner) for at beskytte eller øge biodiversiteten?

Teknik og Miljø har samarbejde med såvel andre dele af kommunen som organisationer, foreninger og borgergrupper om at fremme biodiversiteten på kommunale arealer.

Der er oprettet en netværksgruppe for at dele viden og udveksle erfaringer om tiltag med henblik på forøgelse af biodiversiteten med nedenstående deltagere:

- De driftsansvarlige for det grønne udbud i Borgmesterens Afdeling.
- Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg.
- De relevante afdelinger i Teknik og Miljø
- Naturhistorisk Museum

Teknik og Miljø har aftaler med følgende organisationer, foreninger og borgergrupper:

- Danmarks Naturfredningsforenings Ungdom udfører høslæt med le i blandt andet Vennelystparken. Aarhus Kommune bidrager med at fjerne høet fra stedet.
- En gruppe ildsjæle passer et stykke med vilde urter på Regenburgs Plads. Kommunen bidrager med blandt andet vækstgrundlag (sand) og planteindkøb.
- Borgere i Hans Broges Gade har været med til at etablere blomster-rabat, som de fortsat passer selv.
- Foreningen "Biværði" har etableret og passer et stykke rabat langs cykelstien nedenfor Langelinieparken ved Riis Skov.
- Foreningen Plant et Træ bidrager med fundraising af tilskud til indkøb af træer til byens torve og pladser. Foreningen står desuden for oplysning og formidling af de enkelte projekter.
- Teknik og Miljø har et samarbejdsprojekt omkring udvikling af vildere natur i Hørret skov med deltagelse blandt andet Aarhus Universitet, Naturhistorisk Museum, det lokale græsningslag samt af en lang række foreninger med naturbeskyttelse og naturudvikling som formål.

Teknik og Miljø har desuden samarbejder med Det Grønne Råd, der rådgiver Aarhus Kommune om benyttelse og beskyttelse af det grønne og er en aktiv partner, der gør deres mening gældende f.eks. via foretræde for Teknisk Udvalg, og som hvert 2. år har en besigtigelsestur med Teknisk Udvalg. Rådet er nedsat af Byrådet og bredt repræsenteret fra landbrugs-org. til friluftsliv til de grønne organisationer, fællesråd, jægerne og nu forskningsinstitutioner m.fl.

Af konkrete projekter i åbent land har Teknik og Miljø følgende samarbejdspartnere:

- Lodsejere gennem "Markvildtslaug" om at etablere mere og bedre natur på deres ejendom
- Vandløbsprojekter i samarbejde med den lokale vandplejegruppe "Vandstjerne". Projekterne fremmer biodiversiteten i vandløbene og har særligt fokus på vandløbsinsekter og fisk. Vandstjerne medfinansierer selv flere projekter med ca. 30.000 kr. om året.
- Nye samarbejdsaftaler med lodsejere om at naturpleje deres naturbeskyttede arealer herunder etablering af græsningslaug.
- Samarbejder om de årlige grønne projekter med lokale, aktive foreninger, organisationer og borgere om at øge biodiversiteten i lokalområdet og på egen jord.

2. marts 2020
Side 5 af 8

5. Hvilke initiativer er der iværksat på de kommunale kirkegårde i forhold til biodiversiteten, og er der flere på vej.

I 2015 blev der på Vestre Kirkegård etableret et insekthotel på 8 meter i diameter med træstammer fra kommunens egne skov til glæde for træboende insekter og svampe. Arealet ved siden af insekthotellet blev omdannet fra ensartet græsplæne til varieret blomstereng så fødegrundlaget til insekterne også blev forbedret. Her blev der omlagt ca. 2000 m².

I tilgift blev en 150 meter blomsterbræmme på en meters bredde anlagt på Vestre Kirkegårds hovedallé, ligeledes i et græsplæneareal.

I 2017 blev Skovbrynet på Nordre Kirkegård åbnet, som en ny, vild og mere divers gravgård på ca. 2000 m², hvor det er muligt at blive urnenedsat eller begravet i den vilde natur. Her bliver der ikke længere klippet græs ugentligt, men græsset får lov at blive langt, og der henligger døde træstammer, hvilket højner biodiversiteten på kirkegården.

På både Nordre og Vestre Kirkegård er der efterladt højstammer til naturligt henfald til glæde for de insekter og svampe, der lever på/af dette habitat.

I 2020 omlægges græsplænearealer til mere ekstensivt drevne arealer, hvor græsset undlades at blive slået så ofte, og der samtidig indplantes stauder og sættes blomsterløg til glæde for både mennesker og insekter.

I driften af kirkegårdenes grønne arealer søger Teknik og Miljø til stadighed at finde den rette balance mellem behovet for et imødekommende sorgrum for brugerne og et øget fokus på at bidrage til en øget biodiversitet og bæredygtighed.

2. marts 2020
Side 6 af 8

6. Har kommunen eksperimenteret med forgrønning af bygninger, tage, facader mm. for derigennem at skabe bedre livsbetingelser for forskellige dyrearter? Og kan der dokumenteres en effekt på biodiversiteten gennem forgrønning af byområder?

I forbindelse med Temaplan for en grønnere by med mere blå, er Teknik og Miljø i gang med at finde et "begrønningsværktøj", der gerne skulle højne standarden af det grønne, når der bliver bygget nyt. Teknik og Miljø har til tider krævet, at der skulle være grønne tage og /eller facader eksempelvis Risskovbrynet, lokalplan 928.

I eksisterende bydele er der samarbejder med Aarhus Vand, der har givet forgrønning af områder. Når Aarhus Vand har separeringsprojekter (adskillelse af kloakvand fra regnvand), som ved Risvangen, er der som en del af kommunens klimatilpasning arbejdet med tiltag, der kan øge biodiversiteten i området, skabe nye grønne rum o.l., der kan have en positiv effekt på borgernes sundhed.

Et tiltag i klimatilpasningen i Lystrup var Vild med Vilje, og her har projektet givet en positiv effekt på biodiversiteten, idet der på tidligere græsarealer er etableret vild, blomstrende natur og et ko-græsserlaug, der giver en større diversitet i planterne end tidligere.

De få eksempler viser at der er muligheder, men Teknik og Miljø ved ikke hvilken effekt en begrønning af byområderne via grønne tage, bygninger og facader vil have for biodiversiteten i Aarhus Kommune. Samarbejde med internationale forskningsinstitutioner i EU-projekter som igangværende "RE-GREEN" kan formodentlig give ny viden til emnet konkret for Aarhus.

7. Findes der en analyse af sammenhængen mellem udbredelsen af urørt skov og dets betydning for biodiversiteten i Aarhus Kommune? Og foreligger der en egentlig plan for mere urørt skov i kommunen?

Der findes ikke en specifik analyse af sammenhængen mellem udbredelsen af urørt skov og dens betydning for biodiversiteten i Aarhus Kommune.

Planerne for urørt skov i Aarhus Kommune beskrives grundlæggende i Skovudviklingsplanen fra 2010-2020, hvor der udlægges 80 ha til urørt skov, hvilket udgør 6% af det samlede skovareal. Desuden beskrives indsatserne i Naturkvalitetsplanen 2013 – 2030.

Derudover er der kortlagt og udpeget 274 ha med nøglebiotoper, der er områder med stort potentiale for biodiversitet. I praksis forvaltes disse arealer altovervejende som urørt skov eller med begrænsede indgreb, som alene

har et naturplejesigte. En delmængde af nøglebiotoperne er dog lysåbne, hvor der foregår græsning eller høslet.

2. marts 2020
Side 7 af 8

Ved budgetforhandlingerne i 2020 besluttede forligskredsen på baggrund af et oplæg fra Teknik og Miljø under titlen "Moesgaard Vildskov – Scenarier for mere urørt skov", at et 600 ha stort skovområde i Marselisborgskovene fremadrettet skal forvaltes som "Vildskov". Forligspartierne ønsker, at der sker en omlægning, så naturindhold og biodiversitet højnes – med respekt for fritidsbrugerne.

Udover projektet med Moesgaard Vildskov arbejdes der også med en vision for vildere natur i Hørret Skov, som beskrevet under punkt 4 - i samarbejde med foreninger og interessenter, der beskæftiger sig med biodiversitet.

8. Hvad betyder ådale, vandløb og andre vandarealer for biodiversiteten? Og arbejder kommunen på at forøge vandarealerne i Aarhus Kommune?

Ådalene indeholder et stort potentiale som levested, spisekammer og spredningskorridorer for en mangfoldighed af dyre- og plantearter, herunder mange sjældne og truede arter. Biodiversiteten i ådalene er dog i høj grad afhængig af, at vandløbet og dets ådal hænger sammen, så der bliver en naturlig kontakt mellem de slyngede vandløb og de tilstødende ferske enge. Den største udfordring for biodiversiteten i ådalene er, at der mange steder dyrkes landbrug helt ud til kanten af vandløbene. Herved bliver det dyrkningsinteresserne, der sætter grænserne for, hvor meget naturlig dynamik og biodiversitet, der er plads til. Skal der skabes mere biodiversitet i ådalene, kræver det sammenhængende naturområder, hvor der gives plads til vandet og ådalenes naturlige dynamikker.

Udover ådalene er vandhuller og søer også vigtige lokaliteter for biodiversiteten, idet de tilbyder et andet habitat, end det man finder i og langs vandløbene. Padderne er afhængige af gode vandhuller med rent vand, mens mange fisk og insekter kun trives i søerne. Ligeledes er en meget stor del af både overvintrende og trækkende fugle afhængige af de skjul og fødemuligheder, som søernes vandflader og rørskoven kan tilbyde.

Aarhus Kommune laver flere projekter, der på forskellig vis forøger vandarealerne i kommunerne. Der etableres hvert år nye vandhuller, rørlagte vandløb genåbnes, og i nogle vandløbsprojekter er der mulighed for at skabe periodevis oversvømmelser af de omkringliggende arealer i ådalen. Projekterne afhænger af frivillige aftaler med lodsejerne, personaleresourcer og finansiering af anlægsprojekterne. Der foreligger ikke en fast ramme for etablering af nye vandarealer i kommunen.

2. marts 2020
Side 8 af 8

9. Er der en sammenhæng mellem luftforurening og biodiversitet? Og kan denne effekt dokumenteres lokalt eller nationalt?

Teknik og Miljø har ikke arbejdet med sammenhængen mellem luftforurening og biodiversitet. Aarhus Kommune indgår dog i et samarbejde med internationale forskningsinstitutioner i EU-projekter som f.eks. "REGREEN", hvor andre storbyer har fokus på emnet. Gennem dette projekt, vil der komme konkret viden om sammenhængen og potentialet for Aarhus Kommune. Aarhus Universitet, der er rådgiver for Miljøstyrelsen, har lavet flere undersøgelser, der peger på, at øget kvælstofs-emission giver markant faldende biodiversitet ved at favorisere græsser.

Med venlig hilsen

Bünyamin Simsek

/

Lone Dannerby Paulsen